

Et våben fra slavekrigens tid

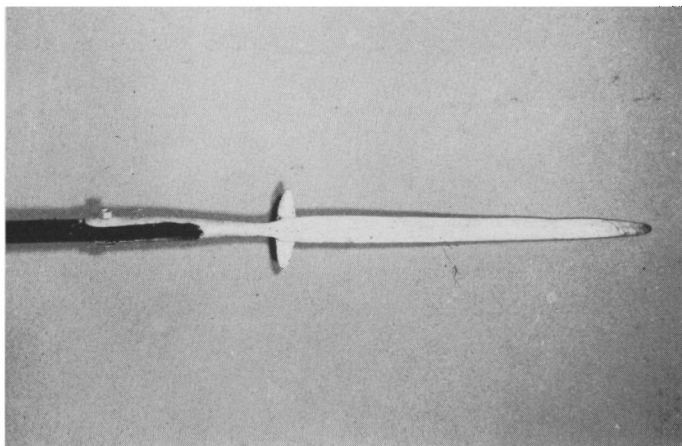
Af Verner Bruhn

Det private materiale i denne artikel er stillet til rådighed af Niels Nørgård, Skallebæk, Ribe, der ligeledes har gjort mig opmærksom på det bevarede våben. Hans Bondesen Simonsen er Nørgårds morfar.

Selv i vore dage med de moderne kommunikationsmidler til rådighed kan løse rygter brede sig med lynets hast og få ubehagelige og uberegnelige virkninger. Så meget mere kan man måske forstå, hvordan folk tidligere kunne blive grebet af frygt når rygter om katastrofer eller ufred bredte sig.

Et sådant eksempel på masseforskrækkelse har vi i den såkaldte »slaveopstand« i 1848. Rygtet lød at fangerne i Rendsborg tugthus - »slaverne« blev de kaldt - var brudt ud eller sluppet løs, og at de nu var på vej mod nord, hærgende og brændende hvor de kom frem. Efterhånden blev historierne om deres antal og deres meriter mere og mere hårrejsende, og i sognene rustede beboerne sig til forsvar mod disse horder af ufredsmænd.

I årbogen har H. P. H. Novrup tidligere skrevet om, hvordan bønderne i Alslev samlede sig til kamp og fik den lokale

smed til at smede våben til forsvaret¹ Et tilsvarende minde er bevaret fra Seem sogn. Det drejer sig om et tveægget »spyd« med tværkniv, og det opbevares hos gårdejer Hans Lassen Kar-kov, Vesterlundvej 26, Høm. Spyddet er fundet på Høm Ve-

stergård, hvor det på stuehusets loft var stukket op under taget. Hvor længe det har siddet der kan ikke siges med sikkerhed, men intet taler imod at det har siddet der fra slavekrigens tid. Gården blev udflyttet i 1939, men forinden blev spyddet fjernet og er siden opbevaret hos gdr. H. L. Karkov.

Den rette betegnelse for våbnet er en partisan, et stikvåben med påsmedet sidekniv, så det får korsform. Bladets længde er 43,5 cm med en største bredde på 3,5 cm. Sidekniven er 10 cm lang og 1,5 cm bred og er ret primitivt smedet tværs over bladet. Våbnet slutter med en skaftdølle af 20 cm længde, og heri er boret to huller til pånitning af et skaft. Det nuværende skaft er nypåsat med en moderne bolt. Det minder meget om en partisan på Varde museum som stammer fra Ounbøl.²

Våbnet er slebet forholdsvis jævnt og er ret skarpt og det har været et ret så kraftigt våben. Heldigvis kom det ikke i brug. Det er formodentlig smedet lokalt som disse »slavevåben« blev det, i så fald formodentlig af smed Søren Schmidt, Seem.³

Da rygten om slaveopstanden kom til Seem sogn tog gård-ejer Hans B. Simonsen (1820-98) initiativ til en bondebevæbning. I barakkerne bag den nuværende brugsforening i Høm trænede Simonsen sine bysbørn, og efter senere overlevering hersede han med ildhu sin sognehær. Imidlertid blev der ikke brug for at omsætte kamplysten i praksis og snart faldt sindene igen til ro. Det kunne være interessant at vide om bønderne bagefter følte sig lidt flove over deres reaktion på de tomme rygter - eller måske stolte over deres forsvarsvilje.

Samme Hans B. Simonsen beviste sin forsvarsvilje ved at deltage som frivillig i Treårskrigen. Senere var han med til at stifte Seem Skyttekreds der i hvert fald eksisterede i 1867,⁴ og hvis formål var at virke som en forskole til hæren. Senere gik foreningen i stå men i 1884 blev den genoplivet, og Hans Simonsen var atter med og blev valgt til formand for den genopståede forening.⁵

Hans B. Simonsen var udover sin forsvarsvilje i øvrigt en

markant skikkelse i sognet og gjorde en stor indsats for plantningssagen og engvandingen, ligesom han besad mange offentlige tillidshverv.

NOTER

1. Fra Ribe Amt bd. III, s. 372-77.
2. Mark og Montre 1966 s. 46.
3. Oplysning fra Niels Nørgård, Skallebæk.
4. Ungdom og Idræt, 1917 nr. 32. Ribe amts Skytteforenings historie.
5. Forhandlingsprotokol for Seem-Varming Skyttekreds.

LITTERATUR

- K. H. Rosenstand: Den gale onsdag m.m. i Ribe 1848. - Kronik i Vestkysten 24/3 1948.
- C. V. Christensen: Slavekrigen. - I »Jylland« Månedsskrift, Alb. Bayers forlag, Århus, sept. 1892.
- Mark og Montre 1966: Slavekrigsvåben. S. 45-48.